

ICT: meer dan een middel

“ICT wordt nog te veel gezien als alleen maar een middel. ICT en met name digitale geletterdheid zijn ook een doel op zich.” Dat zegt onderwijskundige Joke Voogt, bijzonder hoogleraar ICT & Curriculum aan de Faculteit der Maatschappij en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam en lector Onderwijsinnovatie en ICT aan de Hogeschool Windesheim. Zowel in Amsterdam als in Zwolle houdt ze zich bezig met de relatie tussen ICT en het curriculum.

Aan de Universiteit van Amsterdam is het onderzoek van Voogt en haar collega's gericht op de vraag welke positie digitale geletterdheid in het curriculum zou moeten hebben. In Zwolle gaat het er vooral om hoe je zorgt dat leraren ICT op de juiste manier gebruiken in hun lessen. Voogt ziet een toenemend besef van urgentie bij leraren-opleiders en hun studenten, de aanstaande leraren: “Je kunt tegenwoordig de opleiding niet meer afsluiten zonder aandacht besteed te hebben aan ICT in je vak. De diepgang daarvan verschilt nog wel. Dat hangt mede van de opleider af. In 2016 hebben we samen met onze studenten onderzocht wat er op hun stagescholen nu werkelijk gebeurt in de klas en waarom docenten doen wat ze doen. Daar kwam uit dat het gebruik van ICT nogal oppervlakkig is. Ze doen het eigenlijk alleen maar omdat ze denken dat het motiverend is voor leerlingen. Dat het ook voor betere leerresultaten kan zorgen of dat onderdelen van het vak beter kunnen worden uitgelegd, blijft – ook in de opleiding – te veel buiten beschouwing. Wij willen dat studenten bijvoorbeeld nadenken over de vraag hoe ze leerlingen door middel van ICT en multimedia kunnen stimuleren intensiever met literatuur bezig te zijn. Ik sprak studenten die tot hun grote verbazing leerlingen in hun vmbo-stageklas door middel van inspirerende ICT-opdrachten enthousiast kregen voor middel-eeuwse Engelse teksten. Zo zouden ook de bètavakken veel meer kunnen doen met bijvoorbeeld simulaties en modelvorming.”

Interventies op maat

Voogt en haar collega's richten zich niet alleen op aanstaande docenten, maar ook op de huidige leraren. “Binnenkort starten we onderzoek naar de vraag wat de docenten die nu lesgeven belemmert in het werken aan hogere orde denkvaardigheden met behulp van technologie. Dan gaat het onder meer om vaardigheden als kritisch denken, probleemoplossend werken en onderzoekend leren. Als we weten wat die docenten nodig

hebben, willen we door middel van kleine interventies op maat proberen ze over de drempel te krijgen.”

Digitale geletterdheid

Naast onderzoek naar de inzet van ICT in het onderwijs houdt Joke Voogt zich ook bezig met het thema digitale geletterdheid. “Dat gaat onder meer over leren programmeren en *computational thinking*, het oplossen van problemen met behulp van de computer. In Amsterdam werken we aan een instrument om te kunnen meten hoe goed leerlingen daarin zijn. We onderzoeken wat digitaal burgerschap is en hoe leerlingen daar in staan. Er wordt momenteel terecht veel onderzoek gedaan naar burgerschapsonderwijs, maar het belang van digitaal burgerschap blijft daarin onderbelicht. Gelukkig zien we dat men in het kader van Curriculum.nu aan de slag gaat met digitale geletterdheid en burgerschap. Ik zou nadrukkelijker een link tussen die twee willen zien. Digitale geletterdheid – inclusief digitaal burgerschap – hoeft wat mij betreft niet een apart vak te zijn, maar er moet wel structureel en verplicht aandacht voor zijn in het curriculum. Andere landen zijn daar beslist verder in. Er moet om te beginnen veel meer aandacht aan besteed worden in de leraren-opleidingen. Te vaak worden ICT en digitale geletterdheid alleen maar beschouwd als een middel. Goed en veilig om kunnen gaan met technologie en digitale media is ook een onderwijsdoel op zich. In dat verband is het mooi dat SLO samen met scholen bezig is met het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn po/vo voor digitale geletterdheid, zodat dit stevig in het curriculum verankerd kan worden.”

Meer informatie

Joke Voogt, j.m.voogt@uva.nl

<http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/projecten/digitale-geletterdheid>